

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 8Co/82/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8110217138
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 04. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Martin Fil'akovský
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2014:8110217138.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Fil'akovského a sudcov JUDr. Branislava Brezu a Mgr. Miloša Koleka v právnej veci žalobcov: 1/ JUDr. V. W., nar. XX.XX.XXXX, bytom T. X, XXX XX A. 2/ JUDr. R. K., nar. XX.XX.XXXX, bytom A. XX, XXX XX A., 3/ Ing. V. W., nar. XX.XX.XXXX, bytom S. X, XXX XX A., 4/ V. W., nar. XX.XX.XXXX, bytom T. X, XXX XX A., zastúpených JUDr. Jozefom Pirkovským, advokátom so sídlom Hlavná 19, 080 01 Prešov proti žalovaným 1/ V. W., nar. XX.XX.XXXX, bytom H. č. X, XXX XX W., 2/ OBEC Terňa, zastúpených JUDr. Jozefom Mikloškom, advokátom so sídlom Sládkovičova 8, 080 01 Prešov, konaní o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, o odvolaní žalovaných proti rozsudku Okresného súdu Prešov zo dňa 28.2.2013 č.k. 14C 141/2010 - 59 takto jednohlasne

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok s výnimkou výroku o vylúčení žalobného návrhu v prevyšujúcej časti na samostatné konanie.

O d m i e t a odvolanie proti výroku o vylúčení žalobného návrhu v prevyšujúcej časti na samostatné konanie.

O trovách odvolacieho konania r o z h o d n e súd prvého stupňa.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa určil, že do dedičstva po nebohom JUDr. R. W., nar. XX.XX.XXXX, zomrelom XX.XX.XXXX patria nehnuteľnosti časti parciel KN 19/1 zapísanej na LV č. XXX a KN 19/3 zapísanej na LV č. XXX kat. úz. S. W. C., ktoré sú v znaleckom posudku znalca Q. X. č. 4/03 zo dňa 5.12.2003 ohraničené bodmi ABFEDA o výmere 186 m² a bodmi BCGFB o výmere 45 m². V prevyšujúcej časti žalobný návrh vylúčil na samostatné konanie, v ktorom bude rozhodnuté aj o trovách konania.

V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že podaním zo dňa 09.04.2001 sa pôvodný žalobca žalobou domáhal určenia, že je výlučným vlastníkom tých častí parciel KN 19/1, zapísanej na LV č. XXX a KN 19/3, zapísanej na LV č. XXX kat. úz. S. W. C., ktoré sú v znaleckom posudku znalca Q. X. č. 4/03 zo dňa 05.12.2003 ohraničené bodmi A, B, F, E, D, A o výmere 186 m² a bodmi B, C, G, F, B o výmere 45 m². Zároveň sa domáhal určenia povinnosti žalovanej v 1. rade vydať mu časť parcely KN 19/1, zapísanej na LV č. XXX kat. úz. S. W. C., ktorej zodpovedá plocha vyznačená v znaleckom posudku znalca Q. X. č. 4/03 zo dňa 05.12.2003 bodmi A, B, F, E, D, A a časť parcely KN 19/2, zapísanej na LV č. XX kat. úz. S. W. C., ktorej zodpovedná plocha vyznačená v znaleckom posudku znalca Q. X. č. 4/03 zo dňa 05.12.2003 bodmi A, B, J, I, H, A. Ďalej sa žalobca domáhal určenia povinnosti žalovanej v 2. rade vydať mu časť parcely KN 19/3, zapísanej na LV č. XXX kat. úz. S. W. C., ktorej zodpovedá plocha vyznačená v znaleckom posudku znalca Q. X. č. 4/03 zo dňa 05.12.2003 bodmi B, C, G, F, B a časť parcely KN

19/2, zapísanej na LV č. XX kat. úz. S. W. C., ktorej zodpovedá plocha vyznačená v znaleckom posudku znalca Q. X. č. 4/03 zo dňa 05.12.2003 bodmi B, C, K, J, B. Zároveň si uplatnil náhradu trov konania. Žalobu odôvodnil vydržaním vlastníckeho práva.

Žalované v 1. a 2. rade so žalobou nesúhlasili.

Okresný súd Prešov rozhodol rozsudkom dňa 14.06.2004, č. k. 15C 71/01-107 tak, že žalobe v plnom rozsahu vyhovel. Rozsudok odôvodnil ust. §§ 126, 134 ods. 1 a § 868 OZ. Stotožnil sa s dôvodmi žalobcu, že tento vlastnícke právo k uvedeným nehnuteľnostiam vydržal. Súd vychádzal z v konaní vykonaných dôkazov výsluchom svedkov M. W., Q. S., Q. W., znaleckým posudkom Q. X. č. 4/2003, znaleckým posudkom Ing. T. M. č. 77/96, obsahom spisu Okresného súdu Prešov 14C 412/84, LV č. XXX, XX, XXX kat. úz. S. W. C., ostatným spisovým materiálom.

Voči rozsudku súdu I. stupňa podal právny zástupca žalovaných odvolanie 09.07.2004 s odôvodnením, že žalobca nemohol byť dobromyseľný, pretože ako sudca a účastník konania poznal vypracovaný znalecký posudok, pričom pokiaľ začal nehnuteľnosť užívať bezprostredne po vynesení rozsudku musel veľmi dobre vedieť, že v prírode vytýčené hranice sú vytýčené inak ako tie v znaleckom posudku. V priebehu konania pôvodný žalobca dňa XX.XX.XXXX zomrel. Právnymi nástupcami po nebohom sa stali žalobcovia v 1. až 4. rade, ako to vyplýva z osvedčenia o dedičstve č.k. 38D 1499/2004-61, Dnot 136/2004.

Krajský súd Prešov rozsudkom dňa 21.01.2008 č.k. 8Co 2/2007-167 potvrdil rozsudok súdu I. stupňa potom, ako sa stotožnil s rozsudkom súdu I. stupňa o oprávnenosti držby a faktickom ovládaní veci a vo vykonávaní práva s vôľou nakladať s nimi ako svojimi v dobrej viere, že držiteľovi veci alebo vykonávateľovi práva tieto patria. K dodatočne vznesenej námietke odvolateľov týkajúcej sa nemožnosti vydržať majetok štátu sa odvolací súd nezaoberal, pretože táto bola vznesená až po uplynutí lehoty na podanie odvolania.

Proti rozsudku Krajského súdu v Prešove a rozsudku Okresného súdu v Prešove podali žalované dovolanie podľa § 234, § 237 písm. f) O.s.p. Namietali správnosť postupu odvolacieho súdu, ktorý sa odmietol zaoberať právnou námietkou právneho zástupcu žalovaných, ktorá bola vznesená v priebehu konania a na pojednávaní bola právnym zástupcom žalovaných len zopakovaná. Námietka sa týkala nemožnosti vydržať vlastnícke právo k nehnuteľnosti alebo jej časti vo vlastníctve štátu, kde podmienky na vydržanie boli nepochybne prísnejšie a tieto žalobca splniť nemohol.

Najvyšší súd SR uznesením zo dňa 10.02.2009, č.k. 5Cdo 106/2008 zrušil rozsudok Krajského súdu v Prešove z 21.01.2008, sp.zn. 8Co 2/2007, 8Co 15/2008 a vrátil mu vec na ďalšie konanie. Vytkol súdu II. stupňa procesné vady majúce za následok odňatie možnosti žalovanej konať pred súdom, nesprávny okruh účastníkov na strane žalobcu a nesprávne formulovaný žalobný petit.

Právny zástupca za žalobcov na základe výzvy odvolacieho súdu upravil petit žaloby tak, že sa domáhal určenia vlastníckeho práva patriaceho do dedičstva po nebohom žalobcovi a povinnosti vydania nehnuteľnosti.

Krajský súd Prešov uznesením zo dňa 22.02.2010 pripustil zmenu petitu žaloby podľa písomného podania žalobcov z 19.01.2010, č.l. 206 a zrušil rozsudok a uznesenie a vec vrátil súdu I. stupňa na ďalšie konanie. Uložil súdu I. stupňa skúmať, či sporné pozemky sú pozemkami ku ktorým mohol pred 01.01.1992 občan nadobudnúť podľa práva účinného do tohto času právo na uzavretie dohody o osobnom užívaní pozemku a v súlade s ust. § 872 ods. 6 OZ (z.č. 509/1991 Zb.) vyriešiť prípustnosť započítania do vydržacej doby i čas, po ktorý bol sporný pozemok v nepretržitej držbe občana pred 01.01.1992.

Súd prvého stupňa v odôvodnení svojho rozhodnutia ďalej uviedol, že po vykonanom dokazovaní zistil skutkový stav, podľa ktorého zhodne s tým, ako zistil prvostupňový súd v pôvodnom konaní zistil aj tento súd, že pôvodný žalobca nadobudol vlastnícke právo k parcele č. 19/2 - záhrada o výmere 1691 m² s právom prechodu po parcele č. 19/4 prečíslovanej na KN č. 19/3 na základe rozsudku Okresného súdu Prešov, č.k. 14C 412/84 zo dňa 03.05.1984, právoplatný 05.06.1984, ktorý zrušil podielové spoluvlastníctvo k pôvodným parcelám č. 19/1, 19/2 kat. úz. S. a vyporiadal ich podľa geometrického

plánu Ing. P. H., č. 5/84, z 15.04.1984. Československému štátu - MNV v Terni prikázal do výlučného vlastníctva parcelu č. 19/1 - zastavaná plocha o výmere 830 m² a parcelu č. 19/4 - cesta o výmere 186 m². Uvedené parcely prešli do vlastníctva obce Terňa.

Pôvodný žalobca vo výpovedi uviedol, že nehnuteľnosť užíval tak, ako bola v prírode vytyčená drevenými kolíkmi už dňa 07.04.1984 potom, ako súdny znalec za prítomnosti účastníkov pozemky zameral a vytýčil ich. Stalo sa tak ešte pred vyhlásením rozsudku dňa 03.05.1984. Pri vytyčovaní hranice okrem pôvodného žalobcu bol prítomný aj vtedajší predseda MNV v Terni pán S. a s vytyčením boli spokojní. Pôvodný žalobca hneď po vyhlásení rozsudku dňa 03.05.1984 začal pozemok pokojne a nerušene užívať do jesene 1996, kedy si na spornú časť začala robiť nároky žalovaná. Nie je pravdivým tvrdenie, žeby žalobca uznával vlastnícke právo žalovanej pani W., pretože už pri prvom stretnutí v novembri 1996 jej jasne povedal, že spornú časť vydržal dobromyseľným užívaním v oplotených hraniciach od roku 1984. Žalovaná naopak postupovala svojvoľne a bez súhlasu posunula bránu do pozemku žalobcu.

Žalovaná v 1. rade uviedla, že nehnuteľnosť nadobudla kúpou na základe kúpnej zmluvy z 09.09.1996 od žalovanej v 2. rade, predmetom kúpy bola parcela č. 19/1, kat. úz. S. W. C.. Po zakúpení nehnuteľnosti žalovaná v 1. rade zistila, že hranica medzi pozemkami je posunutá v neprospech žalovanej v 1. rade. Na túto skutočnosť pôvodného žalobcu upozornila a požiadala ho, aby bránu presunul. Keďže sa tak nestalo, bránu presunula žalovaná v 1. rade v lete 1997. Nie je pravdou, žeby žalobca argumentoval vydržaním.

V pôvodnom konaní vypočutý svedok Q. S. uviedol, že bol predsedom MNV do 01.04.1990 predtým asi 32 rokov. Ako účastník zastupoval v konaní 14C 412/1984 o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva. Pamätal si, že znalec H. na mieste samom v roku 1984 nabil kolíky, dokonca nedovoliť nikomu tieto kolíky nabiť. Kolíky mali byť nabité nižšie pivnice, bližšie k domu, ktorý užívala Jednota. Po rozhodnutí vo veci si pôvodný žalobca podľa vyjadrenia svedka opravil pivnicu a osadil bránu. Podľa svedka sa nikdy nikto nestražoval na zlé osadenie a to ani sused W. nič nenamietal.

Svedok Q. W. uviedol, že ako bezprostredný sused pôvodného žalobcu bol prítomný pri zameriavaní a nabiť kolíčkov. Jednak to urobil vlastník a inžinieri. Svedok si nespomenul, v ktorom roku to bolo, ale uviedol, že kolíky boli osadené pred pivnicou, bližšie k budove. Svedok nemal vedomosť o tom, žeby si voči žalobcovi niekto robil nejaké nároky.

Vypočutý svedok M. W. uviedol, že po zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva hraničné kolíky nabil Ing. H. a ukázal pokiaľ je „naše“. Svedok na znaleckom posudku znalca Q. X. ukázal umiestnenie pôvodnej brány v roku 1984 v bodoch E, F.

Zo znaleckého posudku vypracovaného znalcom Q. X. pre potreby konania 15C 71/01, číslo posudku 4/2003 vyplýva, že povinnosťou znalca bolo vyhotoviť geometrický plán na zobrazenie časti parcely KN č. 19/1, zapísanej na LV č. XXX a KN č. 19/3, zapísanej na LV č. XXX, kat. úz. S. W. C., ktorá presahuje hranicu parcely KN č. 19/2, zapísanej na LV č. XX, zobrazenej geometrickým plánom Ing. P. H., vyhotoveným v konaní 14C 412/84 a ktorá bola užívaná a oplotená žalobcom do roku 1996. Zo znaleckého posudku vyplýva, že pôvodný žalobca osadeným plotom a vstupnou bránou zasiahol 12 m do parcely 19/1, ako aj parcely 19/3 a žalovaná premiestnením vstupnej brány zasiahla do parcely č. 19/2 o vzdialenosti 0,80 m od skutočnej vlastníckej hranice.

Dožiadaným súdom boli vypočutí právni nástupcovia pôvodného žalobcu .

Vypočutá žalobkyňa v 1. rade uviedla, že na podanej žalobe trvá a žiada jej vyhovieť v zmysle zmeny petitu. Od roku 1984 nebohý žalobca a ona užívali pozemok tak, ako ho znalec Ing. H. vytýčil. Nehnuteľnosť užívali nerušene do doby, kým žalovaná v roku 1996 odkúpila od obce svoj pozemok a posunula hranicu vo svoj prospech. Skutočnosť, že hranica nezodpovedá mapovým podkladom si oni ako účastníci a laici nevedeli zistiť najmä z dôvodu, že v čase deľby bol pozemok porastený krovím. Pri deľbe pozemku bol prítomný aj vtedajší predseda MNV, ktorý voči vytyčeniu hraníc nemal ďalšie námietky. Pozemok následne ona a nebohý manžel dobromyseľne užívali po dobu dlhšiu ako desať rokov. Žalobkyňa v 1. rade sa domnieva, že vlastníctvo vydržali aj s poukázaním na platnú judikatúru NS SR.

Žalobkyňa v 2. rade uviedla, že na podanej žalobe trvá. V S. vlastnili pozemok, ktorý nebol priamo pri ceste a prichádzalo sa naň cez pozemok, na ktorom stál starý dom, bývala Jednota. Pozemok si nechali vymerať podľa geodetického vymerania a potom bola osadená brána. Pozemok sa každoročne kosil, ako deti chodievali na východ k starým rodičom na prázdniny a na pozemku zberali čerešne. Takýto stav trval do odkúpenia susedného pozemku, na ktorom sa nachádzal bývalý dom Jednoty, potom sa začali vlastnícke spory.

Žalobca v 3. rade uviedol, že predmetnú nehnuteľnosť dlhé roky užívali po ocelovú bránu, ktorú si osadili na pozemku až po krovie. Na parcele bola stará klenbová pivnička, ktorú zrekonštruovali. Pri bráničke boli kolíky, teda muselo to tak byť vytyčené a v budúcnosti plánovali vybudovať si chatku. Žalovaná bráničku odpílila, užíva aj pivnicu a na pozemku stojí unimobunka zasahujúca do pozemku žalobcov.

Žalobca v 4. rade uviedol, že trvá na podanej žalobe a má vedomosť o vlastníckych sporoch so žalovanou v 1. rade.

Žalovaná v 1. rade k výpovediam právnych nástupcov pôvodného žalobcu uviedla, že ich považuje za klamstvá. Nehnuteľnosť odkúpila od obecného úradu v stave, ako boli nabité kolíky. S pôvodným žalobcom sa strela až v roku 1997, pretože títo na svoju nehnuteľnosť nechodievali a nestarali sa ňu. Nie je pravdou, žeby robila zásahy do pivnice žalobcov. Tiež nie je pravdou, žeby bola zlodejkou. Za zamyslenie stojí, prečo pôvodný žalobca žalobu podal až v roku 2001, keď ona susediacu nehnuteľnosť odkúpila ešte v roku 1996. Je potrebné skúmať, akým právom sa žalobcovia domáhajú určenia vlastníckeho práva vydržaním.

Právny zástupca za žalované v písomnom stanovisku zotrval na už vznesených námietkach. Pokiaľ právny predchodca žalobcov tvrdil, že spornú časť pozemku začal užívať v roku 1984 ako účastník konania o zrušení podielového spoluvlastníctva vedel, že pozemok je vo vlastníctve štátu. Novela Občianskeho zákonníka 131/1982 Zb. nedovolila vydržať majetok štátu. Sporná časť pozemku bola štátna, a nie v užívaní socialistickej organizácie, pričom MNV bol iba správcom majetku štátu, nie držiteľom. Novela OZ č. 131/1982 Zb. v § 135 ods. 2 uvádza, že je možné vydržať pozemok po splnení podmienok vydržania, ale takto vydržaný pozemok nadobúda štát a občanovi vznikne právo zriadiť k pozemku právo osobného užívania, nie vlastníctvo. Pokiaľ žalobcovia tvrdia, že ich právny predchodca vydržal pozemok ku ktorému by sa mohlo zriadiť právo osobného užívania je absurdné, pretože pri takomto výklade by vydržal pozemok štátny v prospech štátu, ktorý by potom bol povinný im zriadiť právo osobného užívania. Nimi uplatňovaný nárok je v rozpore s právnym poriadkom.

Súd prvého stupňa vec právne posúdil podľa ustanovenia § 134 ods. 1, ods. 2, ods. 3, ods. 4 Občianskeho zákonníka, § 135a ods. 1 a ods. 2, § 199 ods. 1 a ods. 2, § 200 ods. 1, ods. 2 Občianskeho zákonníka v zmysle novely zák. č. 131/1982 Z.z., § 868 Občianskeho zákonníka, § 872 ods. 6 Občianskeho zákonníka, § 125 ods. 1 a ods. 2 Občianskeho zákonníka a dospel k nasledovným záverom.

Jednou zo základných podmienok vydržania je držba v zmysle § 132a ods. 1 Občianskeho zákonníka, v znení po novele zákona č. 131/1982 Z.z. vydržať vlastnícke právo môže len oprávnený držiteľ, teda ten, kto s vecou nakladá ako so svojou a je so zreteľom ku všetkým okolnostiam v dobrej viere, že mu vec patrí ako vlastníkovi.

Teda pokiaľ vo vzťahu k iným subjektom, než občanovi zákon až do 31.12.1991 s možnosťou držby vo vzťahu k inštitútu vydržania nepočítal, bol zápočet oprávnenej držby pre tieto subjekty zákonom umožnený, účinnosťou novely Občianskeho zákonníka č. 509/1991, od 01.01.1992. V prejednávanej veci to znamená, že pre zápočet doby podľa § 131 Občianskeho zákonníka, je rozhodný deň vzniku oprávnenej držby pre žalobcu (resp. právneho predchodcu), teda deň 01.01.1992. Do doby, počas ktorej mal oprávnený držiteľ vec v držbe, je potrebné pre účely vydržania započítať aj dobu, ktorú vec držal držiteľ pred 01.01.1992, a to aj v prípade, že išlo o vec v štátnom vlastníctve (rozsudok NS ČR 22Cdo 2273/1998, judikát R 50/2000).

K vydržaniu vlastníckeho práva došlo, pokiaľ v dobe po nadobudnutí účinnosti novely Občianskeho zákonníka č. 509/1991 Z.z., boli splnené zákonné predpoklady vydržania. To sa týkalo aj vecí, ktoré v dobe pred novelou č. 509/1991 nebolo možné vydržať.

V čase zákonnej úpravy zák. č. 131/1982 právo osobného užívania bolo odvodené od „socialistického spoločenského vlastníctva“ a osobný užívateľ odvodzoval svoje právo od práva vlastníka pozemku, prideleného do osobného užívania. Tento vlastník bol držiteľom pozemkov, pridelených do osobného užívania ako aj ďalších pozemkov, ktoré osobný užívateľ z titulu osobného užívania užíval, aj keď nešlo o užívanie oprávnené. Vlastníkom pozemkov v osobnom užívaní mohol byť len štát, alebo socialistická organizácia.

Držba pozemku realizovaná osobným užívateľom ako detentorom však nemohla vyústiť pred účinnosťou novely, teda pred 01.01.1992 do vydržania práva, pretože podľa vtedajšej úpravy boli tieto subjekty z vydržania vylúčené. Taktiež pozemok, a to akýkoľvek pozemok, nielen pozemok v „socialistickom spoločenskom vlastníctve“ nemohol byť až do 01.01.1992 spôsobilý predmetom vydržania vlastníckeho práva. Je to zrejmé jednak z toho, že pozemky nemohli byť podľa vtedajšej legislatívy i teórie predmetom osobného vlastníctva (§ 127 Občianskeho zákonníka v znení pred novelou č. 509/1991 Z.z.), ako aj preto, že oprávnený držiteľ pozemku, ktorý splnil v tejto dobe podmienky vydržania, mal iba právo, aby s ním bola uzavretá dohoda o osobnom užívaní pozemku podľa § 135a ods. 2 Občianskeho zákonníka v znení, platnom do 31.12.1991. Pokiaľ takáto dohoda uzavretá nebola a oprávnená držba pozemku tu k 01.01.1992 nebola, nemohol držiteľ nadobudnúť vlastnícke právo vydržaním.

V prejednávanej veci sa jedná o situáciu, keď pôvodný žalobca započal oprávnenú držbu k veci z majetku v tzv. „socialistickom vlastníctve“ k pozemku, patriacemu do „socialistického vlastníctva“ a 10 ročná lehota na vydržanie mu uplynula až po novele Občianskeho zákonníka č. 509/1991 Z.z., preto je na tento právny vzťah potrebné aplikovať zákon č. 509/1991 Z.z.

Aktuálna právna úprava vylučuje z vydržania len nadobudnutie vlastníctva k veciam, ktoré nemôžu byť predmetom vlastníctva alebo k veciam, ktoré môžu byť len vo vlastníctve štátu alebo zákonom určených právnických osôb. Inak nie je predmet vydržania obmedzený (§ 125 OZ). Úplne odlišná bola situácia pred novelou č. 509/1991, kedy vydržanie bolo možné len v prospech štátu s povinnosťou štátu uzavrieť s osobou dohodu o práve osobného užívania. Platná právna úprava vymedzuje, že oprávnený držiteľ sa stáva vlastníkom veci, ak ju má nepretržite v držbe, po dobu 3 rokov, ak ide o vec hnuiteľnú a po dobu 10 rokov, ak ide o nehnuteľnosť. Hypotéza právnej normy vyžaduje iba splnenie podmienky oprávnenej držby po zákonom stanovenú lehotu a žiadne ďalšie podmienky nestanovuje.

Je preto možné dospieť k záveru, že nadobudnutie práva vydržaním nastane, ak sú v dobe po nadobudnutí účinnosti novely č. 509/1991 Z.z. splnené predpoklady stanovené v hypotéze.

Na danú právnu vec je potrebné aplikovať zákonné ustanovenia zákona č. 509/1991, pretože vznik právneho vzťahu- nadobudnutie vlastníctva vydržaním spadá jednoznačne až do doby po 01.01.1992. Nakoľko aktuálna právna úprava obmedzuje predmet vydržania iba tak, že nie je možné nadobudnúť vlastníctvo k veciam, ktoré nemôžu byť predmetom vlastníctva, alebo k veciam, ktoré môžu byť len vo vlastníctve štátu alebo zákonom určených právnických osôb, je možné konštatovať, že oprávnený držiteľ sa stáva vlastníkom veci, ktorá bola doposiaľ v štátnom vlastníctve. Opačný názor nie je možné zo zákona vyvodiť.

Pozemok v štátnom vlastníctve bol aj pred novelou č. 509/1991 spôsobilým predmetom oprávnenej držby, táto držba však mohla vyústiť nie v nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním. Takéto obmedzenie však odpadlo novelou 509/1991. Nejedná sa pritom o pravú retroaktivitu zákona, ktorá je v zásade neprípustná. O takýto prípad by sa totižto jednalo iba vtedy, pokiaľ by zákon stanovil, že vlastníkom sa stal oprávnený držiteľ pozemku ku dňu, ku ktorému splnil náležitosti vydržania i v prípade, ak by tento deň predchádzal dňu nadobudnutia účinnosti zákona, teda deň, pred 01.01.1992. Nový vlastnícky právny vzťah mohol vzniknúť celkom jednoznačne, až nadobudnutím účinnosti zákona č. 509/1991, nie skôr. (rozsudok NS ČR R 50/2000, NS ČR 28 Cdo 1050/2006, NS SR 3 Cdo 80/2001)

Ďalšie rozhodnutia vychádzajú z rovnakých úvah.

„Vlastnícke právo k pozemku vydržaním nadobudne osoba, ktorá kedykoľvek po 01.01.1992 splní podmienky, stanovené v § 134 Občianskeho zákonníka, pretože zo znenia zákona, nie je možné dovodiť,

že by nebolo možné takto prihliadať k dobe , počas ktorej mal oprávnený držiteľ pozemok v držbe pred 01.01.1992“ (NS ČR 22Cdo 1193/98).

(Vyslovené právne názory sú obsiahnuté v publikácii „Ochrana vlastníctví a držby v občianském zákonníku“ od J. Spáčila , strana 243 a násl.)

Na základe vykonaného dokazovania dospel súd k záveru, že žalobca nadobudol vlastnícke právo k nehnuteľnosti parc. č. 19/2 - záhrada o výmere 1 691 m², zapísaná na LV č. XX k.ú. S., na základe právoplatného rozsudku Okresného súdu Prešov 14C/412/84, právoplatný 05.06.1984, a sporné časti parciel 19/1 a 19/4, neskôr prečíslovanej na 19/3, patriace pôvodne Československému štátu vo výmere 231 m², z toho z parcely č. 19/1 o výmere 186 m² a z parcely č. 19/3 o výmere 45 m² vydržaním. Sporné časti nehnuteľnosti nerušene užíval až do odpredaja parc. č. 19/1 žalovanej v 1. rade dňa 09.09.1996. Vychádzajúc z vyslovených právnych názorov, právny predchodca žalobcov ku dňu 05.06.1994 splnil podmienku dobromyseľnej a ničím nerušenej držby časti parciel č. 19/1 a č. 19/3 a k uvedenému dátumu vlastnícke právo k nim vydržal po započítaní doby pred 01.01.1992. O tom, že nie je dobromyseľným držiteľom sa právny predchodca žalobcu dozvedel až kúpou parc.č. 19/1 žalovanou v 1. rade, dovtedy nebol v držbe rušený.

Aj z výpovede vypočítaných svedkov vyplýva, že nikto vlastnícke právo právneho predchodcu žalobcov v rozhodnom období nespochybňoval. Právny predchodca žalobcu sa chopil užívania nehnuteľnosti v hraniciach, ako boli vytyčené súdnym znalcom Ing. P. H.. Argumenty spochybňujúce dobromyseľnosť pôvodného žalobcu tým, že mal k dispozícii geometrický plán a bol sudca, sú irelevantné. Pôvodný žalobca po vyporiadaní podielového spoluvlastníctva začal užívať parc.č. 19/2, vrátane ohradených sporných častí parciel 19/1 a 19/3, ako to bolo uvedené po vytyčení Ing. P. H., za účasti vtedajšieho starostu ako zástupcu obce a štátu aj prítomných svedkov, pričom súd je toho názoru, že ak hranice zameriava geodet- súdny znalec, o odbornosti takéhoto postupu by nemali byť z pohľadu laika vážnejšie pochybnosti. Je pravdou, že pôvodný žalobca bol sudca, čo však neznamená, že mal aj odbornosť geodeta a na tvári miesta mohol zistiť, že hranice vytyčené v teréne nezodpovedajú tým v geometrickom pláne. Zvlášť, keď výmera sporných parciel zabratých z parc.č. 19/1 predstavuje 186 m² a z parc.č. 19/3 45 m², spolu 231 m² je z výmery vlastníctva pôvodného žalobcu parc. č. 19/2 vo výmere 1 691 m² necelých 15 %, čo je v právnej teórii aj praxi tolerovaná odchýlka.

Pre vlastníka pozemku môže byť titulom k držbe časti susedného pozemku akýkoľvek titul, ktorým nadobudol vlastný pozemok, pokiaľ sa v dobrej viere či v stave poctivosti chopil vedľa držby získaného pozemku i držby časti pozemku susedného o ktorom sa v ospravedlniteľnom omyle domnieval, že je časťou pozemku, ku ktorému mu svedčí právny titul. (podľa rozsudku Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 22 Cdo 2854/2005, ze dne 27.9.2006).

K povinnosti uloženej odvolacím súdom zistiť, či k sporným pozemkom by bolo možné uzavrieť dohodu o osobnom užívaní súd uvádza, že vychádzajúc z výmery 231 m² je táto v súlade s ust. § 200 zák. č. 131/1982, kde najvyššiu prípustnú výmeru neprekračuje a najnižšia nie je zákonom vymedzená. Zároveň sa nejedná o poľnohospodársku (ornú) pôdu, ktorá bola z dohody vylúčená (v geometrickom pláne Ing. A. H. druh pozemku 19/1 uvedené zast. nie orná pôda). Nakoľko na splnenie podmienok vydržania je potrebné aplikovať novelu OZ 509/1991 táto už uvedené zákonné ustanovenia neobsahovala.

Vzhľadom k tomu, že podmienky vydržania je potrebné posudzovať podľa platnej právnej úpravy kde z vydržania sú vylúčené len veci, uvedené v § 125 Občianskeho zákonníka - zákonné obmedzenie je v Článku IV, Ústavy SR č. 460/1992 pre nerastné bohatstvo, jaskyne, podzemné vody, prírodné liečivé zdroje a vodné toky. Ďalšie výlučné vlastníctvo štátu, obcí, alebo určených právnických osôb vymedzuje zákon. V konaní nebolo preukázané, žeby vydržanie sporných nehnuteľností bolo vylúčené ustanovením § 125 Občianskeho zákonníka.

Vychádzajúc z právne záväzných názorov obsiahnutých v judikátoch súdov vyššieho stupňa a zistením skutkového stavu súd žalobe vyhovel a určil, že sporné časti nehnuteľnosti patria do dedičstva po nebohom žalobcovi.

Napokon súd prvého stupňa konštatoval, že vo vylúčenom konaní rozhodne aj o trovách konania (§ 112, § 151 ods. 1 O.s.p.).

Žalovaní v podanom odvolaní navrhli napadnutý rozsudok zmeniť a žalobu zamietnuť. Podľa názoru odvolateľov, ak žalobcovia trvali na upravenom návrhu tak, ako je uvedený vo výroku napadnutého rozsudku mal súd návrh zamietnuť z dôvodu, že výrok rozsudku je v rozpore so zákonom č. 162/1995 Z. z. a je nevykonateľný. Rozsudok, ako verejná listina nespĺňa podmienky uvedené v § 42 zákona č. 162/1995 Z. z.. Nie je teda spôsobilý na zápis v katastri nehnuteľnosti a ani na prejednanie dedičstva.

Pokiaľ ide o výrok týkajúci sa vylúčenia návrhu v prevyšujúcej časti nie sú pre takýto návrh dané zákonné dôvody.

V ďalšej časti podaného odvolania žalovaní poukazujú na svoje vyjadrenia zo dňa 24.10.2011, zo dňa 24.3.2004, odôvodnenie odvolania zo dňa 9.7.2004, dovolania zo dňa 26.3.2008 a záverečného návrhu zo dňa 10.1.2013. V týchto podaniach sú obsiahnuté právne závery žalovaných týkajúce sa problematiky vydržania.

Čo sa týka dobromyseľnosti právneho predchodcu žalobcov vstúpiť do držby spornej nehnuteľnosti žalovaní nenamietajú závery súdu prvého stupňa v tomto smere. Poukazujú na to, že dobrý viera ako nevyhnutný predpoklad vydržania je vylúčená tam, kde i laik musí pri zachovaní bežnej opatrnosti poznať, že užíva viac ako kúpil. Právny predchodca žalobcov bol skúsený sudca na Okresnom súde Prešov v čase, keď konanie o zrušenie podielového spoluvlastníctva sa prejednávalo na Okresnom súde Prešov. Základom nadobudnutia vlastníctva bol rozsudok o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva, nie vytýčenie hranice v prírode pred vyhlásením rozsudku. Na geometrickom pláne mal uvedené jednotlivé dĺžky jednotlivých častí nehnuteľností, ktoré v prírode pri bežnej opatrnosti podľa názoru odvolateľov musel rozpoznať.

Odvolatelia ďalej poukazovali na to, že retroaktivita zákona je vylúčená nielen v pozitívnom ale aj negatívnom zmysle. Jedinou retroaktívnou normou od čias vzniku Československej republiky až do jej rozpadu boli reštitučné zákony z 90 - tych rokov. Zákon č. 131/1992 Zb. v § 135a jasne a zrozumiteľne stanovuje podmienky čo nemôže byť predmetom vydržania a čo môže ale za akých podmienok. Ustanovenie § 134 ods. 3 Občianskeho zákonníka je potrebné vykladať tak, pretože opačný výklad je pravou spätnou účinnosťou zákona, že od 1.1.1992 nemožno do vydržacej doby započítať oprávnenú nepretržitú držbu (u právneho predchodcu žalobcov o oprávnenú držbu nešlo) vykonávanú od 1.4.1964 do 31.12.1991 právnickými osobami u všetkých vecí, ako i oprávnenú nepretržitú držbu u fyzických osôb u vecí v súkromnom vlastníctve, v čítane pozemkov, vecí z majetku v socialistickom vlastníctve a vecí, ku ktorým mala socialistická organizácia právo užívania podľa osobitných predpisov. Je potrebné poukázať na ustanovenie čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ktorá vlastníckemu právu všetkých vlastníkov dala rovnaký zákonný obsah a ochranu. Rovnako tiež v § 1 ods. 1 Ústavného zákona č. 23/1991 Zb., ktorým sa uzákonila Listina základných práv a slobôd bývalej ČSFR, kde bolo ustanovené, že ústavné zákony, iné zákony a ďalšie právne predpisy, ich výklad a používanie musí byť v súlade s Listinou základných práv a slobôd. Započítanie oprávnenej (nie neoprávnenej ako u právneho predchodcu žalobcov) držby v zmysle § 134 ods. 3 Občianskeho zákonníka i pred 1.1.1991 v prospech právnických a fyzických osôb k veciam, ktoré Občiansky zákonník účinný od 1.1.1964 do 31.12.1991 z nadobudnutia vlastníctva výslovne vylučoval je preto tiež z dôvodu spätnej účinnosti zákona vylúčené.

Jediným argumentom žalobcov je údajné vytýčenie hranice v prírode. Táto skutočnosť je podľa názoru žalovaných sporná, keď nie nepravdivá. Zo spisu o zrušení podielového spoluvlastníctva sa totiž nedá vyvodiť.

Odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj konanie ktoré mu predchádzalo v zmysle zásad uvedených v ust. § 212 O. s. p. a dospel k záveru, že odvolanie žalovaných nie je dôvodné.

Podľa ustanovenia § 219 ods. 1 O. s. p., odvolací súd rozhodnutie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

Podľa ustanovenia § 219 ods. 2 O. s. p., ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov

napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Odvolačný súd sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia. Poukazuje na správnosť dôvodov napadnutého rozhodnutia. K odvolacím námietkam žalovaných sa žiada uviesť nasledovné.

Súdna prax akceptuje žaloby, ktorými sa dedič domáha určenia, že tá - ktorá vec patrí do dedičstva po poručiťovi. V konaní o takých žalobách ide o posúdenie, či poručiťel bol v čase smrti vlastníkom tejto veci. Požadované určenie sa tu vzťahuje ku dňu smrti poručiťela a okolnosti, ktoré nastali po tomto dni nemôžu mať vplyv na rozhodnutie súdu. Treba dodať, že ak súd vyhovie žalobe požadujúcej uvedené určenie a vec je následne prejednaná v konaní o dedičstve ako majetok poručiťela nepotvrďuje rozhodnutie o dedičstve (osvedčenie o dedičstve), že dedič je v súčasnosti vlastníkom veci. Po smrti poručiťela môžu vo všeobecnosti nastať právne skutočnosti, s ktorými právny poriadok spája vznik vlastníctva niekoho iného (vydržaním) ; v konaní, v ktorom sa zisťuje, či určitá vec bola v čase smrti poručiťela v jeho vlastníctve, sú však takéto neskoršie (skutočnosti) právne bezvýznamné. (uznesenie NS SR 3 Cdo 154/2010 zo dňa 16.12.2010).

Pokiaľ žalovaní namietajú, že výrok napadnutého rozsudku nie je spôsobilý na zápis v katastrí nehnuteľnosti, k tomu treba uviesť, že jeho význam je treba vidieť v tom, že na základe takéhoto určenia môžu dedičia žiadať o prejednanie nehnuteľnosti v dedičskom konaní. Týmto výrokom nie je určené, kto je súčasným vlastníkom sporných nehnuteľností a nemožno ho uplatniť na účely namietané žalovanými.

Proti rozhodnutiu súdu o vylúčení veci na samostatné konanie nie je prípustné odvolanie, preto odvolací súd v súlade s ustanovením § 202 ods. 3 písm. a/ O.s.p. v spojení s ustanovením § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. odvolanie smerujúce proti tomuto výroku rozsudku odmietol.

K otázke dobromyseľnosti právneho predchodcu žalobcov sa odvolací súd už vyjadril vo svojom skoršom rozhodnutí v tejto veci zo dňa 21.1.2008 č.k. 8 Co 2/2007 - 167, keď uviedol:

Oprávnená držba je faktické ovládanie veci alebo vykonávanie práva späté s vôľou nakladať s nimi ako so svojimi v dobrej viere, že držiteľovi veci alebo vykonávateľovi práva, tieto patria. Pri oprávnenej držbe musia byť splnené nasledovné náležitosti: 1. faktické ovládanie veci alebo vykonávanie práva, 2. vôľa nakladať s vecou alebo s právom ako so svojimi, 3. dobrá viera, že mu vec alebo vykonávanie práva patria a túto skutočnosť, či držiteľ veci alebo vykonávateľ práva je dobromyseľný (alebo nedobromyseľný), treba vždy hodnotiť objektívne a nielen zo subjektívneho hľadiska; z hľadiska osobného presvedčenia samotného držiteľa veci, resp. vykonávateľa práva. V súvislosti s dobromyseľnosťou je potrebné mať na zreteli, že dobromyseľnosť ako vnútorný psychický stav nemožno priamo dokázať. Možno o nej usudzovať iba z okolností, v ktorých sa tento psychický stav navonok prejavuje. Základným rozlišujúcim kritériom je, či držiteľ veci alebo vykonávateľ práva pri normálnej opatrnosti, ktorú možno so zreteľom na okolnosti daného prípadu rozumne od neho požadovať mohol alebo nemohol mať pochybnosti o tom, že mu vec, ktorú vec fakticky ovláda alebo právo, ktoré vykonáva patrí. V danej veci so zreteľom na všetky okolnosti možno usúdiť, že u žalobcu existovala dobromyseľnosť, pretože tento pri vykonávaní svojho práva vychádzal z vytýčených hraníc medzi novovytvorenými parcelami a hraníc so susednými parcelami, ktoré vykonal znalec Ing. P. H., ktorý bol znalcom v konaní č.k. 14C/412/84 a ktorý priamo na mieste samom drevenými kolíkmi vytýčil hranice medzi parcelami. Žalobca pri normálnej opatrnosti tak podľa názoru odvolacieho súdu nemohol mať pochybnosti o tom, že mu vec, ktorú fakticky ovláda, alebo právo ktoré vykonáva patrí.

Súd prvého stupňa sa v odôvodnení svojho rozhodnutia od vysloveného názoru odvolacieho súdu neodchýlil a v celom rozsahu reagoje na odvolacie námietky žalovaných v tomto smere.

Zostáva tak posúdiť námietky žalovaných týkajúce sa výkladu ustanovenia § 134 ods. 3 Občianskeho zákonníka.

Odvolačný súd poukazuje na to, že rozhodnutie súdu prvého stupňa dáva odpoveď na všetky námietky žalovaných, ktoré vo vzťahu k tejto otázke nastolili.

Súd prvého stupňa v odôvodnení svojho rozhodnutia výslovne uviedol, že pozemok v štátnom vlastníctve bol aj pred novelou č. 509/1991 spôsobilým predmetom oprávnenej držby, táto držba však mohla vyústiť nie v nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním. Takéto obmedzenie však odpadlo novelou 509/1991. Nejedná sa pritom o pravú retroaktivitu zákona, ktorá je v zásade neprípustná. O takýto prípad by sa totiž jednalo iba vtedy, pokiaľ by zákon stanovil, že vlastníkom sa stal oprávnený držiteľ pozemku ku dňu, ku ktorému splnil náležitosti vydržania i v prípade, ak by tento deň predchádzal dňu nadobudnutia účinnosti zákona, teda deň pred 1.1.1992. Nový vlastnícky právny vzťah mohol vzniknúť celkom jednoznačne až nadobudnutím účinnosti zákona č. 509/1991 nie skôr.

Odvolací súd preto v súlade s ustanovením § 219 ods. 1 a ods. 2 O.s.p. napadnutý rozsudok s výnimkou výroku o vylúčení žalobného návrhu v prevyšujúcej časti na samostatné konanie ako vecne správny potvrdil.

O trovách odvolacieho konania rozhodne súd prvého stupňa (§ 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s ustanovením § 151 ods. 1 O.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.